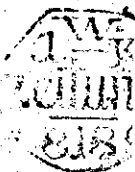

MAGYAR KURIR

A Z

MDCCCXVIII-dik

ESZTENDŐRE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A^o FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

II. Fél Esztendő.

BÉTSBEN, 1818.

Nyomtattatik Nemes Haykul Antal betűivel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAGYAR KURIR

Bétsb 31, Kedden, Julius' 7-dikén 1818.

B é t s.

Felséges Urunk és Aszszonyunk e' hónap' 3 - dikán a' magok Dalmáziába tett utozásokból, kivánt jó egészségben vissza érkeztek, 's egyenesen Badenbe szállottak-meg, a' hova az azt megelőzőtt napon Mária Ludovika Fő Hertzegaszszony ő Felsége, a' Pármai, Piaczentzai, és Cuestallai Hertzegaszszony is megérkezett vala.

Olasz Ország.

Pármából így irnak: — „Minelőtte Mária Ludovika Fő Hertzegaszszony ő Felsége Pármai Hertzegaszszony, Jun. 24 - dikén, hogy Béts mellett lévő Baden városába mennyen, a' maga fő városából útnak indúlt volna, Lord Burghershnek, Olaszországi külömbkülömb Udvarokhoz 's ő Fő Hertzegaszszonyságához 's Felségéhez is rendkívül való követségbe küldtetve lévő Anglus Követnek, közönséges audientziát adott. Ő Felsége September' első napjaiban ismét visszavárattatik Pármába. Mint a' Pármai Udvari újságlevelek is jelentik, az ő Felsége' távolléte alatt a' külömbkülömb fő hivatalok' Elölülőjik fogják a' közönségesebb tárgyakat folytatni: a' fontosabbak pedig ő Felségéhez küldtetnek helybehagyás végett. Innét kilátszik, így szoll a' tudósító, hogy nintsen fundamentuma azon hírcnek, mellyeket némely újságlevelek az ezen Hertzegségekkel eshető változásra nézve elterjesztettek.

Junius' 16 - dikán házossági kötés tétetett Modenában, a' Luccai Hertzegné ő Felsége' (a' Hetruriai volt Királyné) fja Károly Aloysius, és a' Sárdinai Király' leánya Mária Theresia között.

Nagy Britannia.

A' Londoni levelekben ilyen nevezetetske újság fordul elő Sz. Ilona szigetéről: — „Surrey nevű hajó, melly Jun. 15 - dikén érkezett-meg Angliába, oly hírt hozza Sz. Ilona szigetéről, hogy Aprilis' közepe' táján, midőn ő ezen szigetet oda hagyta, oly szorosan tilalmaztatott a' szigettel való minden közösülés; hogy ahoz közelíteni is telyességgel nem lehetett. Conqueror nevű lineahajó szüntelenül alá 's fel tsavargott a' sziget körül, hogy az odaérkezhető hajósokat, kik még ezen új rendelésről semmit se tudtak, megintse. Ezen új és szoros tilalomra gyanithatóképpen a' szolgáltatott okot 's alkalmatosságot, hogy egy hajós legény, a' ki régebben hadi hajón szolgált, azolta pedig hogy a' békesség helyre állott egy Indiai kereskedő hajón szolgált, nem régen Napkeleti Indiából Európa felé evezvén 's Sz. Ilonához kikötvén, oly valaméő próbát mert tenni, hogy éjtzakának idején a' hajót oda hagyván a' sziget mellé uszott, ott a' kősziklákra feimászott, magát a' Bonaparte tselédjeihez, kikkel azon Northumberland nevű linea hajón, mellyen Bonapartét oda vitték, 's a' mellyen akkor ő is szolgált, megbarátkozott volt, belop-

ia, azokkal (mint némelyek erőssítik a' konyhában) jól evett ivott, 's még azon éjjel a' hajójára ismét vissza uszott." — Azt is közönséges levelekben olvastuk, hogy Hudson Lowe, a' sziget' Kormányozója, ugyan ezen történetre nézve protestált volna a' maga Udvaránál, hogy ha az ő vigyázása alá bízott Foglyot nagyobb vigyázat alatt tartatni meg nem engedik, úgy ő nem felelhet, hogy el nem lopják.

A' Londoni levelek egyéb eránt most majd csak a' képviselők' választásának környüállásaival vannak tele. Ezek oly zürzavarosan vannak külömbkülömb napokon költ újságokban elő adva, hogy valósággal remek munka lenne, megérthető tarlózást tsinálni belőlök... Próbáljuk meg még is: —

Hunt a' főbb figurázó ember, ki, mint már jelentettük, Westminsteri képviselővé szeretné magát választatni. Junius' 16-dikán czédulákat osztatott-ki barátjai által, mellyekben meghivta a' választó jussal bíró polgárokat, hogy azon napon három meghatározott helyeken és időben gyülekezzenek össze, hogy beszédekintézhessen hozzájuk. A' Sz. Johani parokhiabélieket punktó 12 órára az úgynevezett régi kastély' udvarára, a' Sz. Jamesieket két órára a' Watterloo' piatzára, a' Sz. György parokhiájához tartozókat pedig a' Hannovera' piatzára, hivta meg. — A' Watterloo' piatza éppen a' Régens Princz lakóháza előtt lévén, azt kérdik azok az írók, a' kik Hunt'nak nem barátjai, hogy valyon mire czéltott ő a'zsal, hogy a' Királyi kastélyhoz ily közel rendelte ezen gyűlést, holott törvény is van arra, hogy a' Királyi lakóhelyekhez ily közel efféle lármás gyűléseket tartani ne lehessen? — osztán azon egy napon Londonnak három piatzain tartani gyűlést, 's egyik piatzrol a' másakra, lármás proceszsióval, 's orálva, menni! — A' nép 1-

gyedfél órakor már öszsagyülekezve várta az első piatzon az Orátort (Hunt'nak már most közönségesen csak Orátor nevet adnak, 's minden érti, kiről van szó). Végre ő is megjelenvén, a' kastély' folyosójára állott - ki a' nép' elejébe. Egész teste fel volt czifritva pántlikával. Egy czimborássá mindenütt veres zászlót vitt előtte, mellyen ily irás volt: Közönséges Voksolási Jus! — Beszédében efféleket mondott: Ő csak azért állott-ki, még a' választás' idejének elkövetkezése előtt a' nép' elejébe, hogy azt előre is tudósítsa affelől, hogy ő mind azok ellen szembe fog szállni, kik a' közönséges választási jusnak behozattatását ellenzik. Nem teszen ő úgy, mint némelyek szoktak tenni, hogy magokat fére vonván, magok helyett mások által intéztetnek beszédek a' néphez, 's mint, egy bizonyos alkalmatossággal Fok is tselekedett volt, a' ki magát az alatt falun elrejtvén, a' maga tréfálkodójára vagy Bajazzójára, Sheridanra bízta, hogy fetsegjen a' néphez. — "Már most (így végezte Hunt szavait) innét a' Watterloo' piatzáramenek: de nem azért, hogy a' Királyságnak valami nyughatatlanságot okozzak, hanem csak azért, hogy ott a' szabad emberek' jusaikat proklamáljam. Ha az, a' ki ezen piatzon lévő házban lakik, a' maga ablakába megjeleni akár (már megjegyeztük, hogy ezen házban a' Régens Princz lakik), majd valami újságot fog hallani, tudni illik igazságot. Nem kell tovább megszenvedni, hogy 154 helységi-voks-vásárlók, a' kik helységekről helységekre járnak, 's pénzen bizonyos személyek' számára, hogy parlamentum' tagjaivá választathassanak, voksokat vásárlanak, a' nemzet' jussait bitangolják. Lord Castlereagh, Lord Sidmouth, 's ezeknek trombitájok vagy alkoskodójok (moriójok, Hanswurstjok) a' tisztelt Canning György úr, mint

piotzák, kiszívták a' nép' pénzt; 's ők ezen munkát tovább is folytatni fogják, valameddig kéntelenítettnek nem fognak azt félbe hagyni." — A' Ministeri Kurir, a' ki ezen dolgokat beszéli, azt jegyzi-meg, hogy a' Hunt' egyéb motskolódásainak előhordásával, mellyekkel beszédjei tele voltak, a' maga leveleit begazolni nem akarja. — „Mi, így szoll ezen Kurir, akkor hagytuk oda az Orátort, mikor legjobban ordított: de alig voltak 100 halgatóji. Az egész Ország efféle mozgásban van, melyből meg lehet itélni, hogy mi lenne annak a' következése, ha ezek a' választások minden esztendőben történnének. De távol legyen, hogy mi ezen nyilatkoztatás által gyaláznai akarnók azt, hogy a' nép elképpen kinyilatkoztathatja, a' mi szíven fekszik; sőt inkább sajnállanók ezen alkalmatosságnak nemlétét. Hogy a' polgároknak ily nagy soksága a' maga jussait gyakorolhassa, a' nélkül, hogy a' közönséges életnek sorompóji, rekeszejei között ki ne lépjék, a' lehetetlenség." —

Hunt a' maga egy piatzrol másra tartott sétálásait 's orálásait későn estve végezte-el. Utozásoközben is folytatta beszédét. Egy fiakert, egy egész fedelű tveg ablakú szekeret, oly módon elkészítettek vala számára, hogy, mint prédikáló széknak oly hasznát vehesse. A' fedele' tetejét levették, 's ő az ülésre felállván, fenn a' fejit kidughatta, 's két kezeivel kikönyökölvén, onnét kedvire gestálhattott. Innét köszöngött-ki a' fejivel jobbra balra a' néphez. Két jó barátjai, egy Sidóferjfiú 's egy halkalmárné, Czi-meres béroldruhába öltözködve, a' szekere előtt, a' maga két fiai pedig, tétőtől fogva talpig felpántlikázva, két felől a' szekere mellett mentek. Útjában ismét hozzá kezdett a' Ministerek ellen való motskolódáshoz: — „Ó, úgy mond, tudja, hogy Lord Castlereagh, és a'

Kintstár' Cancellarius Vansittart urak, a' nép' zsebéből másfél millió font Sterlinget huztak-ki 's dugtak oda a' Princznek." — Ezen szavak ott helyben mindjárt egy kis tsete patéra adtak alkalmatosságot. Valaki a' halgatók között így szollott: Hunt ur! nem igaz, a' mit monda. — Uram! így felelt Hunt, az ur nagy gaz ember. — A' másik: mutassa-meg hát Hunt Uram, a' mit mondott. — Ismét mondom, felelt Hunt, hogy az Ur nagy gaz ember, 's toldásúl, hogy az ur a' Régens Princz' kuktájája (szakáts-inasa). — Az Orátor azonban közben egy-intést tévén a' szekér' tetejéről, erre, valami huszig való tenyeres talpas segédjei belé akartak avatkozni a' disputázióba, hanem szerentsére a' másik rész' barátjai is számosan találván ott közel lenni, a' Hunt' körmös segédjeit hátra nyomták. — Ezért megszorodván Hunt abba kereste 's találta némünémü vigasztalását, hogy a' rajtatörténiök sok méltatlanságokért panaszolkodott. Egyebek között még az a' firkáló Uj-Times' írója is ki kellni mérészeltt ellene, őtet 's a' társait, azért, hogy nem igen fényes ruházatjok van, rongyos kánáliknak merete nevezni: de várjon, mert majd megperli ő-kelmét; úgy mérészeltt szollani rolla, mint egy kerkedekény hazug emberről, lázszasztórol, 's több effélék. — Ilyen foglalatosságokkal tölt-el késő estvig az idő, a' mikor a' nép között némely jobb barátjai kiválván, magokat az Orátor' szekerebe befogták, 's őtet szállására haza vontzolták.

A' választás' munkája Westmiusterben Junius' 18-dikán kezdődött-el. Az olyan helyeken, hol a' választó gyűlések tartatnak, előre oráló szék-et szoktak készíteni, 's nagy jegyző könyvet nyitnak, melybe a' káandidatusok' neveiket 's naponként azt is beírni szokták, hogy melyikre hányan voksoltak, míg végre

néhány napok' mulva a' leszen képviselő, ki az utolsó napon legtöbb voksot talált. — A' Westminsteri nép a' mondott napon jó reggel összejövekezvén, legelőbb is Sturch nevű polgár állott-fel, 's Burdettet jóvállotta hogy váloszszak, ki a' múlt Parlamentumban is Westminsteri képviselő volt: hanem a' Hunt barátjai felkiáltván, nagyon motskolták Burdettet, hogy nem elég jó ember arra, hogy nép' képviselője lehessen. Azután maga Hunt kezdett beszélni, 's vetélkedő társának gyalázásán, 's maga ditsérésén kezdette beszédét, mint az ily emberek szoktak tselekedni. — „Az én Collegám Sir Francis Bourdett, így beszélt Hunt, úgy megalatsonyította magát, hogy én az ő felemelésére le nem botosátanám magamat. A' mi ellenben engem' illet, engem' semmi nem ijeszt; a' Ministerek köszörülhetik a' magok hegyes töreiket 's elegyithetik a' mérget, hogy magokat üldözéseimtől megszabadíthassák, mint nékik tettik: de engam' soha reá nem vesznek tsak egy lépésnyi hátrálásra is.“ — Ezen szókra így kiáltott-fel valaki a' tolongó halgatók közül: — „Hunt, fizessd-meg adosságaidat!“ — De hiszem, megfizetek én; mert a' Birák arra minket minnyájunkat kényszerítenek. Hanem te, te nem egyéb vagy egy gyáva kémnél (így felelt Hunt).

Hunt után hajós Kapitán Maxwell ment-fel az Oratori székbe, tsinos tengeri tiszti ruhával 's czimerekkel ékeskedve. Elcinten úgy látszott, hogy kedvelli a' nép, hanem Hunt éppen eleibe állván, sárral hájgálta. Maxwell ezzel semmit nem gondolván, azt mondta nevére, hogy sokszor állott az ellenség előtt, de ilyen golyobisokat még soha se' lövöldöztek reá. Örvendett, hogy az esztendő 365 napjai közül éppen azon, u. m. Jun: 18-dikán kezdődött-el a' választás' munkája, melly a' Waterlooi utközel' nevezetes napja, és arra

emlékezteti ötet, hogy az ehez hasonlító ditsősleges tengeri verekedésekben, a' mellyek Abukirnál 's Trafalgar-nál történtek, ő is ditsősleges részt vett. — Vévén azonközben a' Hunt barátjai eszékbe, hogy a' népek a' Maxwell beszédje tettzik, az egygyik közzülök, egy Harley nevű ekképpen szólott: — „Üzzétek-el a' Kapitányt; ő a' tyrannusokat az idegen országok' megköztözésében segítette, 's már most a' mi országunkat is szeretné lántzra tenni.“ — A' Kapitány ismét hozzá fogott a' beszédhez, effélet mondván, hogy ő nem a' zaboiátlan népnek, hanem tsak az igaz Britannus embereknek votumáikat keresi 's több effélék — de oly nagy láрма támadott, hogy leszállani kéntelenített az Oratori székről.

Hunt itt is az említett fiaker kotsival jelent volt meg, 's már most azt parantsolta a' kotsinak, hogy hajtson az I-ső Károly álló-képihez, a' hova megérkezrén, ezen piatzon egy pohár sert ivutt, 's így beszélt: — „Látjátok Barátim, esztendő telt-el, hogy ennél több sert nem ittam; érettetek tselekedtem, hogy nem ittam; mert felingerlett az a' mértélfelett való adó, mellyet ezen itltra rendelték; tegyetek ti is úgy mint én; ne igyatok sert; így legjobban megtréfálhatjátok az Országlószéket. De mitsonda is ezen ital, mellyet nekünk ily drágán adnak? Cassia, Laudanum, és egyéb méreg lé; ennek segedelme ália is megmenteni akarnák magokat tőlünk.“ — Ezen beszéddel úgy feltüzelt Hunt a' nép' salakjának elmójét, hogy mint 16-dikban tett volt, most is ki akarta fogni szekere elől a' lovakat, de ezt most meg nem engedte az Orátor, kinyilatkoztatván, hogy többé meg nem fogja engedni, hogy érette az emberek barmokká tegyék magokat, hanem ezen túló háton fog az efféle parádékon megjeleni, hogy többé egy Anglusnak se'

jusson eszibe, hogy az ő szekere' elejébe kösse magát. — Ezen beszédet nem folytathatta Hunt tovább, mert az első megeredvén széllyel kergette a' halgatókat.

Megjegyzésre méltó, hogy Londonban egyszersemind négyféle választás van munkában, vagy más szókkal: a' városnak három olyan részei vannak, melyek közzül mindenik néhány tagokat választ és küld a' Parlamentum' alsó házába: egygyik a' City vagy a' régi belső város, másik Westminster, a' harmadik Soutwark, külső városok. A' negyedik, melynek számára hasonlóképpen Londonban esik a' választás, Middlesex Grófság, melyben London városa fekszik.

A' választás munkája Jun. 18-dikán kezdődvén-el, 22-dikén el kell annakvégződnie. — A' lármázás és zsibongás az egész országban ekképpen foly ezen választás' napjain. Azonban nem hallatik, hogy sehol valami véres verkedés történne, pedig, a' mi nagyon méltó a' megjegyzésre, a' választás ideje alatt a' katonaságnak el kell távoznia a' választás' helyeiről, 's ezen helyeken mutatni se' szabad semmi fegyvereknek magokat.

P r u s z s z i a.

A' Berlini újságokban ilyen rendelkezés jött-ki az Orvosokra 's kézi orvosokra nézve: — „A' Magnetizálásra nézve ismét arra a' rendelkezésre emlékeztetnek az Orvosok 's kézi Orvosok, a' melly tavaly Febr. 7-dikén közönséggé tétett, úgy mint, hogy a' Magnesezési orvoslás csak törvényesen megvizsgáltott 's alkalmasoknak találtatott Orvosoknak engedjék-meg. Azok az Orvosok, kik magokat ezen orvoslásnak mód-

jára adják, köteleztetnek foglalatosságoknak előmeneteléről minden fertály esztendőben tudósítani az előjárókat, 's minden észrevételeiket, mellyeket ezen orvoslás mellett tesznek, pontosan feljegyezgetni 's beküldeni. Költ Jun. 18-dikán 1818-ban.

D á n i a.

Itt kemény parantsolat jött-ki, hogy a' Dániai közönséges levelek a' Dániával barátságban élő idegen Hatalmasságokrol ne csak magok semmi eredetimoskolódásokat 's egyéb illetlenségeket ki ne adjanak, hanem az efféléket még más újságlevelekből is ki ne nyomtattassák; mert ezen utolsó tselekedeteikért is épben úgy számadásra vonatattanak 's megbüntettetnek, mint az elsőért.

N é m e t - O r s z á g.

A' Német Szövetség' Gyűlése előtt most két igen nevezetes tárgy vétetett megfontolás alá, úgy mint a' Nyomtatásbéli szabadságnak 's a' már kinyomtatott könyvek' utánnanyomtatása' állapotjának meghatároztatása.

M e g j e g y z é s.

T. Mikolai István úr, ki a' Gazdasági Laistrom' Liber Rationum etc. kiadásáról szolló Előfizetési tudósításában, Péstben, az előfizetésnek bevételére, T. Trattner János könyvnyomtató urat nevezte valaki, jelenti, hogy ezen érdemes úr azt sok foglalatossági miatt fel nem válolhatván, azok, kik a' nevezett munkára előre befizetni akarnak, ne terheltessenek a' kihirdetett előfizetési summát T. Eggenberger Jó's ef könyváros úrnál tenni-le.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Jul. 3-dikán 243 $\frac{1}{2}$ — 4-dikén 243 — 6-dikán 244 — forintot.

A' Marhahúsnak fontja Bétsben, Juliusra, 27 krajtzáron hagyatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

P o s o n y.

Itt, az Evangelika vallásttartók' Dunaan innen lévő Supevintendenciájának Liceumában Sz. János havának 22-dik napján tartatván a' főbb iskolabéli gyakorlás, 476-ton találtattak a' nagyobb és kisebb iskolákba-tartozó ifiak, kiknek jóelőmenetellel tett magok megkülönböztetése egyéb tudományokra nézve is, de különösen azért nevelte-a' tanítók's igazgatók' érdemeiket, 's az által örvendeztette a' jelenlévő atyákat és halgatóket leg inkább, hogy a' hazai nyelvben tett gyakoroltatásoknak is szép próbájit mutatták, mint az itt következő *Conspetus* nyilván bizonyítja. Ditséret éretté az érdemes Professor Uraknak! —

A Posonyi kised Magyar nyelv gyakorlás öröminnepén a' társok által közönségesen élő szóval mondandó Munkák tárgyai Rák-Havának 23-dik napján 1818.

A' társok illy rendel tesznek Oratóri gyakorlást.

1. Skita Mihály

Tsak addig él a' Nemzet, míg a' nyelve él. Folyóbeszédben béköszönt.

2. Pongrátz Antal.

A' barát után való sóhajtás. Alkeus mértékein.

3. Papp Jó'sef.

Az idő mindent meg-emészt. Folyóbeszédben.

4. Szántóri Károly.

Első Ferentz Királyhoz. Hatos Verseken.

5. Ásbóth Gergely.

Az élet' örömei. Folyóbeszédben.

6. Tessedik Ferentz.

Az Isten. Alkeus mértékein.

7. Dedinszky Lajos.

A' Tavasz. Folyóbeszédben.

8. Karcsay Antal.

Hunyady Jánoshoz. Sapphó mértékein.

9. Pongrátz Ferentz.

Várna szemlélese. Folyóbeszédben.

10. Karcsay Sigmónd.

Élnék még Magyarok. Sapphó mértékein.

11. Kubinyi László.

Szép a' Hazáért meghalni. Folyóbeszédben.

12. Gödör Lajos.

Szebb a' Hazáért élni. Alagyás Verseken az Örömmüncpeté fejézi.

Magyar Ország' nevezetesdb buza' piatzain elképpen állott a' külömbkülömb gadona Posonyi mérőjének arra Junius közepe' táján:

Baján: buza 4— $4\frac{2}{3}$, elegyes $3\frac{1}{2}$, ro's 3, árpa 2, zab 2, kukuritza 2 forint.

Essegén: buza $3\frac{1}{2}$ —5, elegyes 3, árpa 3, zab 2, kukuritza $2\frac{1}{2}$ forint.

Pétsen: buza $3\frac{1}{2}$ — $5\frac{3}{4}$, elegyes 5, ro's $2\frac{1}{2}$, árpa $2\frac{1}{3}$, zab $2\frac{1}{4}$, kukuritza 5 forint.

Nagyváradon: buza 6—7, elegyes 5, ro's $4\frac{1}{2}$, árpa 5, zab $1\frac{3}{4}$, kukuritza $4\frac{1}{2}$ forint.

Miskoczon: buza 6, ro's 4, árpa 5, zab $1\frac{3}{4}$, kukuritza 3 forint.

Győrött: buza 5—6, elegyes $4\frac{1}{2}$, ro's 3, árpa $2\frac{3}{4}$, zab $3\frac{1}{4}$, kukuritza 4 forint.

Szegeden: buza 4, árpa $3\frac{1}{4}$, zab $2\frac{1}{2}$ forint.

Nagyszombathban: buza 6— $6\frac{1}{3}$, elegyes $4\frac{3}{4}$, ro's $4\frac{1}{2}$, árpa $3\frac{1}{4}$, zab $2\frac{1}{2}$ forint.

Veszprémben: buza $4\frac{1}{2}$ —5, elegyes 3, ro's $2\frac{1}{2}$, árpa $2\frac{1}{4}$, zab $2\frac{1}{4}$, kukuritza $2\frac{1}{2}$ forint.